

Одеський національний медичний університет
Факультет: міжнародний
Кафедра філософії та біоетики

Силабус курсу
ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ

Обсяг	1,5 кредити (45 годин)
Семестр, рік навчання	2-й семестр, 1-й р.н.
Дні, час, місце	Час і місце (номер лекційного залу, аудиторії) проведення навчальної дисципліни визначається відповідно до затвердженого розкладу занять.
Викладач (і)	1) Медянова Олена Володимирівна; к.психол. н.; доцент кафедри; 2) Чуйкова Олена Володимирівна; к.філос. н.; доцент; доц. кафедри..
Контактний телефон	1) доц. Медянова О.В.: +380503334363; 2) доц. Чуйкова О.В.: +380675723975.
E-mail	1) доц. Медянова О.В.: ev_medyanova@ukr.net 2) доц. Чуйкова О.В.: mallena0707@ukr.net
Робоче місце	викладацька.
Консультації	Очні: згідно розкладу консультацій. Онлайн: за індивідуальною домовленістю (MS Teams, Zoom, Telegram, Skype, etc.)

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися дистанційно (тел., e-mail) та очно (на робочому місці викладача).

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни: моральні проблеми людства, що виникають у зв'язку з застосуванням сучасних біомедичних, промислових, сільськогосподарських та ін. технологій у різних сферах діяльності, зокрема у професійній діяльності лікаря та інших медичних працівників.

Пререквізити курсу: вивчення основ біоетики та біобезпеки предметно пов'язане зі знаннями соціально-гуманітарних та природничо-наукових дисциплін I курсу, як обов'язкових, так і вибіркокових: «Філософія», «Соціологія та медична соціологія», «Медична біологія», «Сучасні проблеми молекулярної біології» тощо.

Постреквізити курсу: курс «Основи біоетики та біобезпеки» закладає підґрунтя для вивчення таких дисциплін як «Соціальна медицина, організація охорони здоров'я», «Загальна практика, сімейна медицина», «Медична генетика» та ін.

Метою курсу є підвищення якості підготовки сучасного лікаря в галузі біоетики, що допоможе лікареві в подальшому проводити профілактичну та лікувальну роботу на високому професійному рівні, відповідно до сучасних міжнародних вимог та конвенцій у галузі медичного права та біоетики.

Завдання курсу:

- ♦ навчити активно використовувати категоріальний апарат курсу біоетики та біобезпеки;
- ♦ розвинути здатності до аналізу біоетичних та етико-правових проблем використання біомедичних технологій та навички застосовування відповідних норм та принципів для їх розв'язання;
- ♦ ознайомити із принципами проведення біоетичної експертизи наукових проектів;
- ♦ розвинути вміння відповідного використання міжнародних та вітчизняних нормативних документів, законодавчих актів з питань біоетики для аналізу та вирішення етико-правових проблем, що виникають у практичній діяльності лікаря;
- ♦ навчити застосовувати принципи біоетики при проведенні клінічних та будь-яких наукових досліджень;
- ♦ закласти передумови здійснення професійної діяльності відповідно до цінностей та принципів біоетики.

Очікувані результати:

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні *знати*:

- об'єкт, предмет, основні напрямки, функції, визначення біоетики;
- соціокультурні, наукові та філософські передумови виникнення біоетики;
- зміст основних міжнародних та вітчизняних нормативних документів у галузі біоетики;
- функції, структуру, повноваження, роль у суспільстві комітетів з етики;
- сучасну концепцію біобезпеки та принципи біобезпеки в Україні;
- закономірності та основні етапи розвитку біоетики в Україні;
- етико-правові проблеми, біоетичні принципи, засади належної клінічної практики при проведенні клінічних досліджень;
- форми, методи етичної експертизи наукових/клінічних досліджень.

Студенти повинні *розуміти*:

- особливості застосування принципів біоетики в залежності від соціокультурних умов (американська та європейська моделі біоетики);
- особливості застосування біоетичних принципів в залежності від галузі медичної практики: психіатрія, медична генетика, акушерство та гінекологія, неонатологія, онкологія, інфекційні хвороби, реаніматологія, трансплантологія та ін.;
- біоетичні аспекти «традиційної» та «нетрадиційної» медицини, валеології;
- біоетичні аспекти експериментів на тваринах;

- етико-правові проблеми застосування сучасних біомедичних технологій.

Студенти повинні *вміти*:

- ✓ використовувати у діяльності відповідний тезаурус курсу;
- ✓ аналізувати етико-правові проблеми при використанні біомедичних технологій та застосовувати відповідні морально-етичні норми та принципи для їх розгляду та розв'язання;
- ✓ будувати професійну діяльність відповідно до цінностей та принципів біоетики, вищих міжнародних та вітчизняних нормативних стандартів у галузі біоетики;
- ✓ використовувати міжнародні та вітчизняні нормативні документи, законодавчі акти з питань біоетики для аналізу та вирішення етико-правових питань, що виникають у практичній діяльності лікаря;
- ✓ застосовувати принципи біоетики, принципи належної клінічної практики при проведенні клінічних досліджень та будь-яких наукових досліджень;
- ✓ складати форму інформованої згоди для учасників клінічного дослідження та отримувати згоду учасників клінічних досліджень;
- ✓ проводити біоетичну експертизу наукових проектів.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (10 год.) та семінарських (10 год.), організації самостійної роботи студентів (25 год.).

Під час викладання дисципліни будуть використовуватися такі методи навчання: лекції, бесіди, пояснення, наочні, практичні (моделювання «кейсів», уявний експеримент); індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні; пояснювально-ілюстративні та проблемного викладу, «мікрофон», «мозковий штурм».

Консультації (колективні чи індивідуальні) проводяться за розкладом консультацій.

Зміст навчальної дисципліни.

Тема 1: Біоетика як сучасна медична етика. Історія виникнення, соціокультурні, філософські, наукові та природознавчі засади біоетики. Зміст та основні поняття біоетики та ноетики.

Тема 2: Етико-правові аспекти початку та закінчення життя людини.

Тема 3: Цінності та принципи європейської біоетики. Впровадження принципів біоетики в медичну практику в Україні. Етичний кодекс українського лікаря.

Тема 4: Особливості застосування біоетичних принципів та правил в різних галузях медичної практики.

Тема 5: Інформована згода (історія виникнення, форми, законодавча база).

Перелік рекомендованої літератури

1. Білоконь С.В. Основи біоетики та біобезпеки / Навчальний посібник. – Одеса: ОНУ ім. Мечнікова, 2017. – 155 с.
2. Біоетика: Методичні вказівки для практичних занять. - Львів: ЛНМедУ ім. Д. Галицького, 2020. – 76 с.
3. Запорожан В.М., Аряєв М.Л. Основи біоетики та біобезпеки: Підручник. - К.: Здоров'я, 2013. – 456 с.
4. Ковальова О., Лисовий В., Амбросова Т. та ін. Основи біоетики та біобезпеки: підручник. - К.: вид-во Медицина, 2017. – 392 с.
5. Запорожан В. Н. Между добром и злом: нравственное самоопределение человека: монография / В. Н. Запорожан, И. А. Донникова, В. Б. Ханжи. — Одесса: ОНМедУ, 2020. — 264 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка з дисципліни складається з поточної успішності (середнє арифметичне всіх оцінок студента);

Поточний контроль. Оцінювання успішності вивчення кожної теми дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою.

На семінарських заняттях застосовуються різноманітні види **об'єктивного контролю** підготовки студентів: фіксовані виступи, складання та виклад тез, повідомлень, написання есе, аналіз та розв'язання біоетичних дилем, участь у дискусіях, а також тести та експрес-опитування.

На останньому семінарському занятті викладач оголошує студентам результати їх поточної академічної успішності, академічну заборгованість (якщо така є).

Оцінювання самостійної роботи студентів (СРС). Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час тестування. *Оцінка за індивідуальну СРС* прирівнюється до звичайної поточної оцінки та виставляється за відповідну тему.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедайннів та перескладання

◆ Відпрацювання пропусків відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря) згідно кафедрального розкладу відпрацювань.

◆ Студент має право *впродовж* семестру на перескладання поточних незадовільних оцінок тільки з метою досягнення середнього балу 3,00.

◆ Поточні незадовільні оцінки перескладаються студентом своєму викладачеві в індивідуальному порядку.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

✓ самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми

потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

✓ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

✓ надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності є використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо).

Мобільні пристрої на заняттях дозволяється використовувати лише під час он-лайн занять (у разі введення дистанційної форми навчання) або у якості джерела учбової інформації (з дозволу викладача) тощо.

Політика щодо відвідування та запізнь

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Наявність пропуску прирівнюється до академічної заборгованості та потребує відпрацювання. Запізнюватись на заняття забороняється.

Поведінка в аудиторії

➤ Студенти повинні дотримуватись норм моралі, як при взаємодії з викладачем, так і по відношенню до своїх колег.

➤ При вході викладача, на знак привітання, студенти повинні встати.

➤ Не допускаються сторонні розмови (в тому числі по мобільному телефону) або інший шум, що заважає проведенню занять.

➤ Ходити по та виходити з аудиторії під час заняття допускається лише з дозволу викладача.